Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

12 päivänä joulukuuta 2019*

[13.2.2020 annetulla määräyksellä oikaistu teksti]

Ennakkoratkaisupyyntö – SEUT 101 artikla – Kartellin aiheuttamien vahinkojen korvaaminen – Sellaisten henkilöiden oikeus korvaukseen, jotka eivät toimi tavarantoimittajana tai ostajana kartellin kohteena olevilla markkinoilla – Julkiselle elimelle, joka on myöntänyt lainoja edullisemmin ehdoin kartellin kohteena olevien tavaroiden hankkimiseksi, aiheutuneet vahingot

Asiassa C-435/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Oberster Gerichtshof (ylin tuomioistuin, Itävalta) on esittänyt 17.5.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 29.6.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Otis GmbH,

Schindler Liegenschaftsverwaltung GmbH,

Schindler Aufzüge und Fahrtreppen GmbH,

Kone AG ja

ThyssenKrupp Aufzüge GmbH

vastaan

Land Oberösterreich ym.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja E. Regan sekä tuomarit I. Jarukaitis (esittelevä tuomari), E. Juhász, M. Ilešič ja C. Lycourgos,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: yksikönpäällikkö D. Dittert,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 16.5.2019 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

– Otis GmbH, edustajinaan A. Ablasser-Neuhuber ja F. Neumayr, Rechtsanwälte,

– Schindler Liegenschaftsverwaltung GmbH ja Schindler Aufzüge und Fahrtreppen GmbH, edustajinaan A. Traugott ja A. Lukaschek, Rechtsanwälte,

– Kone AG, edustajanaan H. Wollmann, Rechtsanwalt,

– ThyssenKrupp Aufzüge GmbH, edustajinaan T. Kustor ja A. Reidlinger, Rechtsanwälte,

– [13.2.2020 annetulla määräyksellä oikaistuna] Land Oberösterreich, edustajinaan I. Innerhofer ja R. Hoffer, Rechtsanwälte, ja S. Hinterdorfer, Rechtsanwaltsanwärter,

– Itävallan hallitus, asiamiehinään F. Koppensteiner ja V. Strasser,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan C. Colelli, avvocato dello Stato,

– Euroopan komissio, asiamiehinään B. Ernst ja G. Meessen,

kuultuaan julkisasiamiehen 29.7.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 101 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Otis GmbH, Schindler Liegenschaftsverwaltung GmbH ja Schindler Aufzüge und Fahrtreppen GmbH (jäljempänä nämä kaksi viimeksi mainittua yhtiötä yhdessä Schindler), Kone AG ja ThyssenKrupp Aufzüge GmbH (jäljempänä ThyssenKrupp) ja toisaalta Land Oberösterreich (Oberösterreichin osavaltio) sekä 14 muuta kyseisen jäsenvaltion yksikköä ja jossa on kyse viimeksi mainittujen yksikköjen kanteesta, joissa vaaditaan näiden viiden yhtiön velvoittamista korvaamaan vahinko, joka näille yksiköille väitetään aiheutuneen näiden yhtiöiden välisestä yhteistoimintajärjestelystä, joka on erityisesti SEUT 101 artiklan vastainen.

Itävallan oikeus

3 Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuchin (yleinen siviililaki, jäljempänä ABGB) 1295 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jokaisella on oikeus vaatia vahingon aiheuttajaa korvaamaan vahingon, jonka tämä on aiheuttanut hänelle tuottamuksellisesti; vahinkoa voidaan aiheuttaa sopimusvelvoitteen noudattamatta jättämisellä tai sopimukseen liittymättömällä tavalla.”

4 ABGB:n 1311 §:n toisen virkkeen mukaan aiheutuneesta vahingosta vastaa se, joka on ”rikkonut lakia, jolla pyritään ehkäisemään sattumaan perustuvat vahingot”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

5 Euroopan komissio määräsi 21.2.2007 eri yrityksille yhteensä 992 miljoonan euron suuruisen sakon, koska ne olivat osallistuneet ainakin 80-luvulta lähtien kartelleihin, jotka koskivat hissien ja liukuportaiden asentamista ja huoltamista Belgiassa, Saksassa, Luxemburgissa ja Alankomaissa. Näiden yritysten joukossa oli useita niiden konsernien yksiköitä, joihin Otis, Schindler, Kone ja ThyssenKrupp kuuluivat.

6 Oberster Gerichtshof (ylin tuomioistuin, Itävalta), joka toimii muutoksenhakutuomioistuimena kilpailuoikeuteen liittyvissä asioissa, vahvisti 8.10.2008 antamallaan tuomiolla 14.12.2007 annetun määräyksen, jolla Kartellgericht (kilpailutuomioistuin, Itävalta) oli määrännyt sakkoja Otisille, Schindlerille, Koneelle sekä kahdelle muulle yhtiölle niiden Itävallassa harjoittaman kilpailua rajoittavan toiminnan perusteella. Vaikka ThyssenKrupp oli osallistunut kaikkien näiden yhtiöiden kanssa tähän kartelliin Itävallan markkinoilla (jäljempänä kyseessä oleva kartelli), se kuitenkin päätti esittää todisteita ja hyötyi tämän ansiosta Itävallan oikeuden mukaisesta sakkojen alentamisohjelmasta.

7 Kyseessä olevan kartellin tarkoituksena oli erityisesti taata etusijalle asetetulle yritykselle sitä hintaa korkeampi hinta, jonka se olisi voinut periä normaaleissa kilpailuolosuhteissa. Kartelli vääristi vapaata kilpailua ja erityisesti hintojen kehittymistä siihen nähden, miten ne olisivat kehittyneet ilman kartellia.

8 Land Oberösterreich ja 14 muuta yksikköä vaativat Handelsgericht Wienissä (Wienin kauppatuomioistuin, Itävalta) 2.2.2010 nostamallaan kanteella, että Otis, Schindler, Kone ja ThyssenKrupp velvoitetaan korvaamaan niille kyseisestä kartellista aiheutuneen vahingon. Toisin kuin 14 muuta yksikköä, Land Oberösterreich ei kuitenkaan väittänyt kärsineensä vahinkoa kyseisen kartellin kohteena olevien tuotteiden suorana tai välillisenä ostajana vaan asemassaan julkisena elimenä, joka myöntää tukia.

9 Land Oberösterreich väitti vaatimuksensa tueksi, että asuntorakentamisen edistämiseen tarkoitetun talousarvionsa yhteydessä se on kyseessä olevan kartellin kohteena olevan ajanjakson aikana muun muassa antanut lukuisille henkilöille asuntorakentamisen tukisäännösten perusteella rakennushankkeiden rahoittamiseen tarkoitettuja kannustinlainoja, joiden määränä on tietty prosenttiosuus kaikista rakennuskustannuksista. Näiden lainojen saajilla oli siten mahdollisuus saada rahoitusta edullisemmin ehdoin markkinoilla sovellettua tavanomaista korkokantaa alhaisemman korkokannan vuoksi. Land Oberösterreich väitti lähinnä, että kyseisten tuensaajien maksamiin kokonaiskustannuksiin sisältyvät hissien asentamiseen liittyvät kustannukset olivat kyseessä olevan kartellin vaikutuksesta korkeammat. Tästä seurasi tämän yksikön mukaan, että sen piti myöntää suurempia lainoja. Jos kyseistä kartellia ei olisi ollut olemassa, Land Oberösterreich olisi myöntänyt pienempiä lainoja ja se olisi voinut sijoittaa erotuksen liittovaltion lainojen keskimääräisellä korolla.

10 Land Oberösterreich vaati näillä perusteilla Otisin, Schindlerin, Koneen ja ThyssenKruppin velvoittamista maksamaan määrän, joka vastaa nimenomaan tätä korkojen menetystä, korkoineen.

11 Handelsgericht Wien hylkäsi Land Oberösterreichin vaatimuksen 21.9.2016 antamallaan tuomiolla. Kyseisen tuomioistuimen mukaan viimeksi mainittu ei ole aktiivinen toimija hissi- ja liukuporrasmarkkinoilla, joten se on kärsinyt vain välillisen vahingon, jota ei sellaisena voida korvata.

12 Muutoksenhakutuomioistuin Oberlandesgericht Wien (Wienin osavaltion ylioikeus, Itävalta) kumosi tämän ratkaisun 27.4.2017 antamallaan määräyksellä ja palautti asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen uudelleen ratkaistavaksi. Muutoksenhakutuomioistuin katsoi, että kartellikiellolla suojellaan myös niiden henkilöiden taloudellista etua, joille aiheutuu lisäkustannuksia markkinasuhteiden vääristymisen vuoksi. Näihin kuuluvat Land Oberösterreichin kaltaiset julkisoikeudelliset laitokset, jotka myötävaikuttavat suurelta osin siihen, että rakennushankkeiden toteuttaminen on mahdollista, antamalla tukea institutionaalisissa puitteissa. Tällaiset elimet

vaikuttavat siten huomattavaan osaan kysynnästä hissi- ja liukuportaiden markkinoilla, joilla pääasiassa kyseessä olevat viisi yhtiötä ovat voineet myydä palveluitaan kyseessä olevan kartellin vuoksi korkeammilla hinnoilla.

13 Otis, Schindler, Kone ja ThyssenKrupp valittivat tästä Oberlandesgericht Wienin määräyksestä ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen, Oberster Gerichtshofiin.

14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Itävallan lainsäädännön kriteerien mukaan Land Oberösterreichin väittämällä vahingolla ei ole riittävää yhteyttä kartellisopimusten kiellon tavoitteeseen, joka on kilpailun säilyttäminen kyseessä olevan kartellin kohteena olevilla markkinoilla.

15 Kyseinen tuomioistuin esittää tältä osin, että Itävallan oikeudessa puhtaat varallisuusvahingot, jotka muodostuvat vahinkoa kärsineen henkilön omaisuudelle aiheutuneesta vahingosta ilman, että laillisesti suojattua tavaraa tai arvoa vahingoitetaan absoluuttisesti, eivät sopimussuhteen ulkopuolella saa absoluuttista suojaa. Tällaiset varallisuusvahingot voidaan korvata ainoastaan, jos vahinkoa aiheuttaneen toiminnan lainvastaisuus perustuu oikeusjärjestykseen, erityisesti, kun suojelusääntöjä rikotaan; tällaiset säännöt ovat abstrakteja kieltoja, joilla pyritään tietyn henkilöryhmän suojelemiseen laillisesti suojattujen tavaroiden tai arvojen vahingoittamiselta. Tällaisessa tapauksessa vastuun syntyminen edellyttää, että on aiheutunut vahinko, jota rikotulla säännöllä pyrittiin nimenomaisesti estämään. Vahingon aiheuttaja on korvausvastuussa vain sellaisista vahingoista, jotka ilmenevät sen vaaran toteutumisena, jonka suhteen on edellytetty tiettyä menettelytapaa tai kielletty tietty menettelytapa. Vahinko ei oikeuta korvaukseen silloin, kun se kohdistuu sivuvaikutuksen seurauksena sellaiseen intressipiiriin, jota suojelusäännössä, jota on rikottu, esitetyllä kiellolla ei suojata.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa myös, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan SEUT 101 artiklalla pyritään varmistamaan, että kilpailu sisämarkkinoilla pysyy tehokkaana ja vääristymättömänä ja että hinnat vahvistetaan vapaan kilpailun perusteella. Se katsoo näin ollen, että kartellikiellon henkilöllinen suojeluala kattaa kaikki ne tavarantoimittajat tai ostajat, jotka toimivat kartellin kattamilla tuotemarkkinoilla ja maantieteellisillä markkinoilla. Sen mukaan julkisoikeudelliset elimet, joiden antamalla taloudellisella tuella mahdollistetaan se, että tietyt ostajaryhmät voivat hankkia kartellin kohteena olevia tuotteita helpommin, eivät sen sijaan toimi suoraan kyseisillä markkinoilla, vaikka merkittävä osa markkinoilla käytävästä kaupasta onkin mahdollista vain näiden tukien avulla. Tällaisella vahingolla ei kuitenkaan ole riittävää yhteyttä kartellisopimusten kiellon tavoitteeseen, jonka tarkoituksena on säilyttää kilpailu kartellin kohteena olevilla markkinoilla.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa kuitenkin, että vaikka unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä todetaan muun muassa, että jokaisella on oikeus vaatia korvausta vahingosta, joka hänelle on aiheutunut sopimuksesta tai menettelytavasta, joka voi rajoittaa tai vääristää kilpailua, vahingon ja kilpailunvastaisen käyttäytymisen välinen syy-yhteys on välttämätön. Sen mukaan yksittäisten jäsenvaltioiden on myös määritettävä yksityiskohtaisesti, miten tätä oikeutta käytetään, mukaan lukien säännökset käsitteen ”syy-yhteys” soveltamiselle, ja tässä yhteydessä on noudatettava vastaavuus- ja tehokkuusperiaatetta. Kansallisella lainsäädännöllä ei näin ollen saa tehdä unionin oikeusjärjestykseen perustuvien oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi taikka suhteettoman vaikeaksi.

18 Lisäksi kyseinen tuomioistuin toteaa, että pääasian tosiseikkoja koskevat olosuhteet huomioon ottaen pääasiassa esiin nouseva kysymys on kysymys siitä, koskeeko periaate, jonka mukaan kukin voi nostaa kanteen yhtä kartellin jäsentä vastaan saadakseen korvausta vahingostaan, myös yhtäältä henkilöitä, jotka – vaikka niillä onkin olennainen merkitys kyseessä olevien markkinoiden toiminnalle – eivät toimi niillä tavarantoimittajana tai ostajana, ja toisaalta henkilöitä, joiden vahinko on ainoastaan seurausta vahingosta, joka on aiheutunut kolmannelle osapuolelle, jota asia koskee suoraan.

19 Oberster Gerichtshof on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko EY:n perustamissopimuksen 85 artiklaa, EY 81 artiklaa ja SEUT 101 artiklaa tulkittava siten, että kyseisten määräysten täyden tehokkuuden ja niistä ilmenevän kiellon tehokkaan vaikutuksen takaamiseksi on tarpeen, että vahingonkorvausta kartellin jäseniltä voivat vaatia myös henkilöt, jotka eivät toimi tavarantoimittajina tai ostajina niillä merkityksellisillä tuotemarkkinoilla ja maantieteellisillä markkinoilla, joita kartelli koskee, vaan jotka tarjoavat lainsäädännön mukaisesti tuenantajina edullisemmin ehdoin lainoja niille, jotka ostavat kartellin vaikutusalaan kuuluvilla markkinoilla tarjottuja tuotteita, ja joille aiheutunut vahinko muodostuu siitä, että prosenttiosuutena tuotteen kustannuksista myönnetty lainasumma oli suurempi kuin se olisi ollut, jos kartellisopimusta ei olisi ollut, minkä vuoksi ne eivät voineet sijoittaa kyseisiä rahamääriä voittoa tuottavasti?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko SEUT 101 artiklaa tulkittava siten, että henkilöt, jotka eivät toimi kartellin kohteena olevilla markkinoilla tavarantoimittajana tai ostajana vaan jotka ovat myöntäneet tukia kannustinlainojen muodossa näillä markkinoilla tarjottujen tuotteiden ostajille, voivat vaatia, että kyseiseen kartelliin osallistuneet yritykset velvoitetaan korvaamaan vahinko, joka niille on aiheutunut sen vuoksi, että koska näiden tukien määrä oli korkeampi kuin se olisi ollut ilman kyseistä kartellia, nämä henkilöt eivät ole voineet käyttää tätä erotusta muussa tuottoisammassa tarkoituksessa.

21 Tältä osin on muistutettava, että SEUT 101 artiklan 1 kohta tuottaa välittömiä oikeusvaikutuksia yksityisten välisissä suhteissa, ja sillä perustetaan yksityisten hyväksi oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojeltava (tuomio 20.9.2001, Courage ja Crehan, C-453/99, EU:C:2001:465, 23 kohta ja tuomio 14.3.2019, Skanska Industrial Solutions ym., C-724/17, EU:C:2019:204, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

22 SEUT 101 artiklan täysi tehokkuus ja erityisesti tämän määräyksen 1 kohdassa esitetyn kiellon tehokas vaikutus vaarantuisi, jos kaikki henkilöt eivät voisi vaatia sellaisen vahingon korvaamista, joka heille on aiheutunut sopimuksesta tai käyttäytymisestä, joka voi rajoittaa tai vääristää kilpailua (tuomio 20.9.2001, Courage ja Crehan, C-453/99, EU:C:2001:465, 26 kohta ja tuomio 14.3.2019, Skanska Industrial Solutions ym., C-724/17, EU:C:2019:204, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

23 Jokaisella on siis oikeus vaatia aiheutuneen vahingon korvaamista, jos tämän vahingon ja SEUT 101 artiklassa kielletyn kartellin tai menettelytavan välillä on syy-yhteys (tuomio 13.7.2006, Manfredi ym., C-295/04–C-298/04, EU:C:2006:461, 61 kohta ja tuomio 14.3.2019, Skanska Industrial Solutions ym., C-724/17, EU:C:2019:204, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

24 Jokaiselle kuuluva oikeus vaatia tällaisen vahingon korvaamista parantaa näet unionin kilpailusääntöjen tehokkuutta ja on omiaan vähentämään sellaisten usein peiteltyjen sopimusten tai menettelytapojen houkuttelevuutta, jotka voivat rajoittaa tai vääristää kilpailua, ja edistää siten toimivan kilpailun ylläpitämistä Euroopan unionissa (ks. tuomio 5.6.2014, Kone ym., C-557/12, EU:C:2014:1317, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

25 Tältä osin ja erityisesti kilpailuoikeuden alalla on niin, että SEUT 101 artiklassa kielletystä yhteistoimintajärjestelystä tai menettelytavasta seuraavan vahingon korvaamisen vaatimista koskevan oikeuden käyttämiseen liittyvät kansalliset säännöt eivät saa vaarantaa tämän määräyksen tehokasta soveltamista (ks. vastaavasti tuomio 5.6.2014, Kone ym., C-557/12, EU:C:2014:1317, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

26 Kyseisissä säännöissä on siis erityisesti otettava huomioon SEUT 101 artiklalla tavoiteltu päämäärä, jona on varmistaa, että kilpailu sisämarkkinoilla pysyy tehokkaana ja vääristymättömänä ja että hinnat vahvistetaan vapaan kilpailun perusteella. Unionin tuomioistuin on siis tämän tehokkuuden takaamiseksi katsonut – kuten tämän tuomion 23 kohdassa muistutetaan – että kansallisissa säännöissä on tunnustettava jokaiselle henkilölle oikeus vaatia aiheutuneen vahingon korvaamista (ks. vastaavasti tuomio 5.6.2014, Kone ym., C-557/12, EU:C:2014:1317, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 On vielä korostettava – kuten myös julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 78 kohdassa – että sekä SEUT 101 artiklan täyden tehokkuuden ja tehokkaan vaikutuksen takaaminen että kilpailuoikeuden rikkomisen vahingollisia seurauksia koskeva tehokas suoja vaarantuisivat vakavasti, jos mahdollisuus vaatia kartellin aiheuttaman vahingon korvaamista rajoittuisi kartellin kohteena olevien markkinoiden tavarantoimittajiin ja ostajiin. Tämä poistaisi nimittäin mahdollisilta uhreilta välittömästi ja järjestelmällisesti mahdollisuuden vaatia korvausta.

28 Pääasiassa Land Oberösterreich ei väitä, että sille olisi aiheutunut vahinkoa kyseessä olevan kartellin kohteena olevien tuotteiden ostajana, vaan julkisena elimenä, joka myöntää tukia. Se myöntää kolmansille osapuolille kannustinlainoja, joiden korkokanta on alempi kuin markkinakorko. Koska lainamäärä on sidottu rakennuskustannuksiin, Land Oberösterreich katsoo, että sille on aiheutunut vahinkoa, koska lainamäärä – ja tämän seurauksena sen alemmalla korolla myöntämän tuen määrä – on ollut suurempi kuin se, joka olisi myönnetty, jos kartellia ei olisi ollut olemassa.

29 Pääasian valittajat kuitenkin riitauttavat Land Oberösterreichin oikeuden vaatia korvausta vahingosta, jonka se katsoo kärsineensä, koska vahingolla ei ole riittävää yhteyttä SEUT 101 artiklan suojelutavoitteeseen eikä siitä voi siis saada korvausta.

30 Kuten tämän tuomion 22–25, 26 ja 27 kohdasta ilmenee, kaikista vahingoista, joilla on syy-yhteys SEUT 101 artiklan rikkomisen kanssa, on kuitenkin voitava saada korvausta SEUT 101 artiklan tehokkaan soveltamisen varmistamiseksi ja tämän säännöksen tehokkaan vaikutuksen säilyttämiseksi.

31 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 84 kohdassa, tässä yhteydessä ei ole tarpeen, että kyseessä olevalle henkilölle aiheutuneella vahingolla olisi lisäksi erityinen yhteys SEUT 101 artiklalla tavoiteltuun ”suojelutavoitteeseen”, sillä muutoin vaarana on se, ettei kartellin jäsenillä olisi velvollisuutta korvata kaikkia vahinkoja, joita ne ovat voineet aiheuttaa.

32 Näin ollen sellaisten henkilöiden, jotka eivät toimi kartellin kohteena olevilla markkinoilla tavarantoimittajana eivätkä ostajana, on voitava vaatia korvausta vahingosta, joka on aiheutunut siitä, että tämän kartellin vuoksi niiden on pitänyt myöntää suurempia tukia kuin siinä tapauksessa, että kartellia ei olisi ollut olemassa, eivätkä ne näin ollen ole pystyneet sijoittamaan tätä erotusta tuottoisammin.

33 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin määritettävä, onko Land Oberösterreich tässä tapauksessa kärsinyt konkreettisesti tällaista vahinkoa, varmistaen muun muassa, oliko kyseisellä viranomaisella mahdollisuus tehdä tuottoisampia sijoituksia, ja jos näin on, onko tämä viranomainen esittänyt tarvittavat todisteet tämän vahingon ja kyseessä olevan kartellin välisen syy-yhteyden olemassaolosta.

34 Esitettyyn kysymykseen on kaiken edellä esitetyn perusteella vastattava, että SEUT 101 artiklaa on tulkittava siten, että henkilöt, jotka eivät toimi kartellin kohteena olevilla markkinoilla tavarantoimittajana tai ostajana vaan jotka ovat myöntäneet tukia kannustinlainojen muodossa näillä markkinoilla tarjottujen tuotteiden ostajille, voivat vaatia, että kyseiseen kartelliin osallistuneet yritykset velvoitetaan korvaamaan vahinko, joka niille on aiheutunut sen vuoksi, että koska näiden tukien määrä oli korkeampi kuin se olisi ollut ilman kyseistä kartellia, nämä henkilöt eivät ole voineet käyttää tätä erotusta muussa tuottoisammassa tarkoituksessa.

Oikeudenkäyntikulut

35 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 101 artiklaa on tulkittava siten, että henkilöt, jotka eivät toimi kartellin kohteena olevilla markkinoilla tavarantoimittajana tai ostajana vaan jotka ovat myöntäneet tukia kannustinlainojen muodossa näillä markkinoilla tarjottujen tuotteiden ostajille, voivat vaatia, että kyseiseen kartelliin osallistuneet yritykset velvoitetaan korvaamaan vahinko, joka niille on aiheutunut sen vuoksi, että koska näiden tukien määrä oli korkeampi kuin se olisi ollut ilman kyseistä kartellia, nämä henkilöt eivät ole voineet käyttää tätä erotusta muussa tuottoisammassa tarkoituksessa.

Allekirjoitukset